

Võrdsusteamade digitööriist

ÜKP fondide võrdõiguslikkuse
kompetentsikeskus, MKM

Kertu Põial

Võrdsusteemad kui horisontaalsed põhimõtted

Kõikide eurotoetustest rahastatavate tegevuste kavandamisel ja rakendamisel tuleb:

- ❖ arvestada ja edendada meeste ja naiste võrdõiguslikkust;
- ❖ vältida diskrimineerimist soo, rassi või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuse, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse põhjal;
- ❖ tagada tegevustele ja/või projekti tulemustele erivajadustega inimeste ligipääs.

TAT KK nimetatud aluspõhimõtete hoidmist ja sihi saavutamist soolist võrdõiguslikkust, võrdseid võimalusi ja ligipääsetavust toetaval moel hinnatakse järgmiste strateegia „Eesti 2035” tegevuskava näitajatega:

- ❖ **Soolise võrdõiguslikkuse indeks;**
- ❖ **Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik;**
- ❖ **Ligipääsetavuse näitaja.**

Võrdsed võimalused

Võrdsete võimaluste loomise mõistet tõlgendatakse sageli ühesuguse kohtlemisena, kuid kuna inimeste lähtepunktid ja võimalused on erinevad, ei taga objektiivselt ühesuguste tingimuste loomine tingimata võrdsust.

Näiteks on puuetega inimestel küll seaduse järgi võrdne õigus ühiskonna elus osaleda, kuid kui ühiskond ei ole ligipääsetav, puudub puuetega inimestel võimalus seda õigust kasutada.

Võimaluste võrdsuse kui horisontaalse põhimõttega arvestamine tähendab seda, et tegevuste planeerimisel tuleb analüüsida, kas plaanitud meetmed ja tegevused on kättesaadavad, kasulikud, mugavad ja turvalised kõigile sihtrühma kuulujatele.

Sooline võrdsus

Sooline võrdsus on ühtaegu nii eesmärk, mille poole püüelda kui ka põhimõte, mida järgida.

- **Sooline võrdsus eesmärgina** tähistab püüet kaotada ühiskonnas sooline ebavõrdsus ja soopõhine diskrimineerimine.
 - Sooline võrdsus (ka sooline võrdõiguslikkus) tähendab, et naistele ja meestele on tagatud võrdsed õigused, kohustused, reaalsed võimalused ja vastutus kõigis ühiskonnaelu valdkondades. Nii naiste kui meeste töid, pürgimusi, soove ja vajadusi peab väärtustama võrdselt, st et inimese sugu ei tohi piirata tema võimalusi kujundada oma elu ning rääkida kaasa teda ümbritseva ühiskonna asjades.
 - Soolise ebavõrdsuse põhjused on tihti struktuursed ja selle muutmise eeldab tihti suuremaid muutuseid ühiskonnas - eelarvamustest, soorolli ootustest, stereotüüpidest loobumist. Sooline võrdsus on inimese põhiõigus.
 - **Sooline võrdsus põhimõttena** tähendab seda, et kedagi ei tohi kohelda ebavõrdselt tema soo tõttu. Selleks, et soolise võrdsuse põhimõtet järgida ning eesmärgi poole liikuda, tuleb kõigis otsustes, plaanides ja tegevustes võtta arvesse naiste ja meeste olukorda, vajadusi ja huve, vältida ebavõrdsuse süvendamist ja püüelda soolise võrdsuse suurendamise poole.

Sooline võrdsus

Soolise võrdsuse vastand on sooline ebavõrdsus, mitte sooline erinevus. See tähendab, et eesmärk pole muuta mehed ja naised samasuguseks, vaid tunnustada kõigi erinevusi ja erinevaid kogemusi ning pakkuda inimestele sõltumata nende soost ühiskondlikke hüvesid, eeldades ka võrdset kohustuste täitmist. Naiste ja meeste ühiskondlik roll võiks olla sarnasem kui see hetkel on.

Soolise võrdsuse edendamise eesmärk ei ole naiste ja meeste arvuline võrdsus. Eesmärk on soodustada mõlema soo **võrdsemat** osalemist erinevates töö- ja ühiskonnaelu valdkondades, eemaldada tõkkeid ning vähendada segregatsiooni, sh soostereotüüpide ja väljakujunenud soorollide mõju üksikinimeste elule ja valikutele.

Ligipääsetavus

Ligipääsetavus laiemalt tähendab kõigi kaasatust elu- ja infokeskkonda: kõigile inimestele olenemata nende vanusest, tervislikust seisundist või erivajadusest on tagatud võrdsed võimalused ühiskonnaelust osa võtta.

- ❖ Erivajadustega ehk puudega inimesed on – **liikumis- ja liitpuudega, pimedad ja vaegnägijad, kurdid ja vaegkuuljad, vaimupuude ja psüühikahäirega** inimesed.
- ❖ Suurel osal inimestest on elu jooksul ajutiselt või püsivalt mõni erivajadus.
- ❖ Suurimad ligipääsetavuse sihtgrupid on eakad, erivajadustega inimesed, lapsed, väikelaste vanemad ja ajutise vigastusega inimesed.

Digitööriist

Võrdsete võimaluste edendamise digitööriista juhend | Kompetentsikeskus

Millele mõelda

Millele mõelda:

- ❖ otsuseid ei mõjutaks soorollid, stereotüübid, otsustaja eelarvamused, algoritmide kallutatus või diskrimineerivad biomeetriaseadmed
- ❖ teenused on sama kättesaadavad, tulemuslikud ja sama mugavad ning turvalised kasutada nii meestele kui naistele, eri kultuurist ja usust inimestele,
- ❖ koolitustel ja värbamistel püüeldaks suurema soolise, vanuselise tasakaalu poole
- ❖ analüüsides, uuringutes tuleb andmed ja vastused koguda ning analüüsida taustatunnuste kaupa
- ❖ ligipääsetavus
- ❖ Küsi nõu: kompetentsikeskus@list.mkm.ee

Näited TATidest, seletuskirjadest

Biomeetriaseadmete kasutamisel tagavad kõik pädevad asutused, et nad ei diskrimineeri viisa taotlejaid ja omanikke soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel ning austavad täiel määral taotleja või viisaomaniku inimväärikust ja puutumatust

Eesti 2035 näitajatega: "Soolise võrdõiguslikkuse indeks", millesse panustatakse soolise võrdõiguslikkuse alase teadlikkuse tõstmise tegevustega; „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“, millesse panustatakse võrdse kohtlemise alase teadlikkuse tõstmisega ja „Ligipääsetavuse näitaja“, millesse panustatakse erivajadusega inimestele ligipääsetavuse tagamisega teenustele, infole ja kommunikatsioonile

... kasutamisel tagavad kõik pädevad asutused, et nad ei diskrimineeri taotlejaid ja viisaomanikke vanuse, soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu ning austavad täiel määral taotleja või viisaomaniku inimväärikust ja puutumatust.

TATi ettevalmistamisel ja elluviimisel rakendatakse abinõusid mis tagavad, et inimese vanuse, soo, rassi või rahvusliku kuuluvuse, usu ega seksuaalse sättumuse tõttu ei diskrimineeritaks ühtegi TATi sihtrühma liiget.

Aitäh!

Kertu Põial

kertu.poial@mkm.ee

